

Framåt? Bakåt?

Barn dras numera ofta i framåtvända sittvagnar. Det kan tyckas roligare att åka framlänges och titta på gatulivet eller naturen. Frågan är dock om ett- och två-åringar är så intresserade av bilar, cyklar, träd och buskar. Inte ens andra gångtrafikanter är särskilt intressanta, om de inte bryr sig om barnet. Nej människobarnet är, liksom alla människor, en social varelse som vill stå i ständig kontakt med föräldrarna eller andra vårdnadshavare. Om barnet ser en hund eller häst under vagnspromenaden ropar det förtjust så att den som drar barnvagnen ska uppmärksamma – inte så mycket hunden eller hästen, utan barnet! När barnet ropar vovve så säger det också »titta på mig«. Redan den berömda konstnären Tizian, som levde under 1500-talet, visar i en målning hur Jesusbarnet som tittar på en kanin samtidigt pockar på Marias och mormor Annas uppmärksamhet.

En skotsk psykolog har gjort en vetenskaplig undersökning av barns beteende, när de drogs i vagn omväxlande framlänges och baklänges. Hon studerade 2 722 föräldrabarn-par. Barnen, i åldrarna ett till två år, var framåtvända halva promenaden à 1600 m och bakåtvända den andra halvan. När barnen åkte baklänges, så att de kunde se sina föräldrars ansikte, pratade de med varann 25 procent av promenadtiden. Om barnet var framåtvänt minskade den tiden till 11 procent. Barnen som drogs baklänges somnade också oftare, kanske för att de kände sig lugnare när de kunde se föräldern. Att barnen verkade mindre stressade i det läget avspeglade sig också i att de hade lägre puls.

Vid 7–8 månaders ålder mognar barnets arbetsminne. Det är minnets svarta tavla och viktigt för att komma ihåg det som just sagts och vid huvudräkning. Om barnet då visas en napp som sedan täcks över så sträcker sig barnet ändå efter nappen, medan nappen för det yngre barnet är borta för alltid (*out of sight, out of mind*). Detta visades först av Piaget, men det har ifrågasatts om inte också yngre barn har något arbetsminne.

Språkutveckling

Det anses att vi som människor har en instinkt att prata. På samma sätt som spindeln väver sin väv och fågelungar automatiskt flyger ur boet, börjar människobarnet prata utan att föräldrarna driver dem till detta. Att börja prata är alltså medfött. Även grammatiken anses vara universell, enligt den kände amerikanske språkforskaren och samhällsdebattören Noam Chomsky.

När barnet är tre till fyra månader gammalt bildas det som flest synapser i hjärnans språkcentrum. Barnet har då en kapacitet att ta till sig alla språk. Man talar om en »magnetisk effekt«, barnet bara drar till sig alla ljud de hör, oavsett om det är svenska, engelska, spanska eller swahili. Den amerikanska språkforskaren Patricia Kuhl lyckades lära amerikanska barn kinesiska enbart genom att kinesiska psykologistudenter lekte och pratade med barnen under en timme per dag.

Men redan efter ett halvår börjar dörren stängas för att lära sig ett nytt språk som modersmål. Då märker man att exempelvis svenska barn föredrar att lyssna till svenska ord, jämfört med utländska som de aldrig hört. Japanska barn som aldrig fått höra r- och l-ljud som spädbarn kan inte ens som vuxna skilja på dessa bokstäver utan förväxlar »fried rice« med »flied lice«. De nervkretsar och synapser som skulle kunna reagera på dessa ljud torde ha försvunnit.

Man bör därför passa på att så tidigt som möjligt se till att barnet lär sig flera språk. Ny forskning har visat att barn som växer upp i tvåspråkig miljö har lättare att lära sig ett tredje språk. Schweizare och belgare är ofta bättre på engelska än tyskar och fransmän.

Att träna sitt spädbarn

Lönar det sig att träna spädbarn? Att barnet måste stimuleras är säkert nödvändigt. Studier från barnhem under andra världskriget och senast från Rumänien i början av 1990-talet har visat att spädbarn som inte fått någon som helst stimulans försenas i sin utveckling. Frågan är dock om man påskynda utvecklingen. År 1997 kallade dåvarande presidentparet Bill och Hillary Clinton till en konferens i Vita huset med landets ledande spädbarnsforskare. Vid mötet kom man fram till att man skulle rekommendera att man så tidigt som möjligt tränar sina spädbarn. Föräldrar uppmanades att hela